

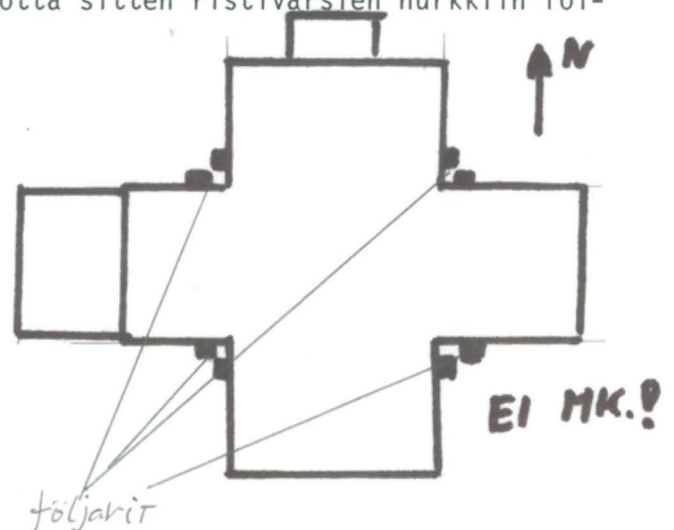
MUSEOVIRASTO / RHO

Kertomus työmatkasta Kirkkonummen Haapajärven kirkolle ja Kirkkonummen pappilaan 13.5.1987.

Kirkkonummen seurakuntien rakennusmestari Lindholm soitti Heikki Häniselle ja pyysi käymään Haapajärven kirkolla, missä ulkuvuorauksen tila on huolestuttava, nurkissa on vesivaurioita ja muutakin huolta löytyy. Matkan aikana kävimme myös katsomassa Kirkkonummen pappilan tiilikattoa ja seiniä.

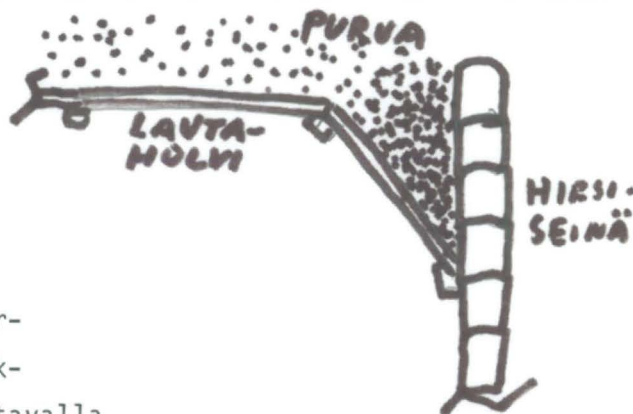
Haapajärven kirkko

Haapajärven kirkon ulkuvuoraus pehmenee, koska se on joskus viime vuosina sivelty "muovimaalilla" punamullan päälle. Muovimaali hilseilee pois, varsinkin helmat lahoavat (helmat on osittain maalattu uudelleen noin 50 cm korkealla nauhalla). Lindholmin mukaan tarkoituksena olisi poistaa laudoitus ja peiterimat, irrottaa lämmöllä muovimaali ja käyttää samat laudat ja rimat uudelleen, mutta sitten, että hirren ja laudan väliin jää tuuletusrako. Esitimme mahdollisuutena, että laudat vain käännettäisiin ja punamullattaisiin uudelta ulkopinnalta. Tämä tosin aiheuttaa tarkkaa suunnittelua osissa, joissa lauta osuu vinoon kattoräystääseen. Tuuletus voitaisiin puolestaan järjestää siten, että vuorilautojen väliin jätetään noin sentin rako, jonka päälle peiterima lyödään. Silloin ei tarvitsisi bituliitti-levyjä tms. laudoituksen ja hirsien väliin. Päätettiin tarkastella eri mahdollisuuksia, hyvä kirvesmiesporukka on tiedossa. - Ainakin pohjoisristin itäseinässä ja itäristin pohjoisseinässä ovat alushirret niin lahot, että ne on vaihdettava. Samoin ovat lahoja monet peitelautojen ja -rimojen alapääät (myös tornin alaosassa) roiskeveden takia, sillä kun kirkkoon laitettiin peltikatto, jätettiin rännit ja syöksytorvet jostakin syystä tekemättä. Sellaiset kannattaisi asentaa tulevan korjauksen yhteydessä (pellistä). - Lindholmin mukaan tehtiin noin 4 vuotta sitten ristivarsien nurkkiin följarit piirroksen osoittamiin paikkoihin. Niiden kautta kulkevat vetotangot kirkon sisällä vetohirsien alla. Följarit tehtiin, koska seinät ylhäältä alkoivat kallistua ulospäin. - Ulkuvuorauksessa näkyy selviä ikäeroja. Etelä-(aurinko) puolella laudat on vaihdettu sahattuihin, alkuperäisiä (?)

on enemmän pohjoispuolella. Näiden mukaisia purkurakennuslautoja ehdotimme etsittäväksi ja pantavaksi sahalautojen sijaan korjauksen yhteydessä.

Kirkon sisällä näkyi, että NO-sisänurkassa (saarnastuolin kohdalla) on vesi tullut jiiristä läpi ja nurkka on pudonnut pahasti; Lindholm mukaan myös muissa vastaavissa nurkissa vettä on tullut sisään, mutta lahovauriot eivät ole niin pahoja. Hänen mukaansa asiaa on pahentanut (katon vuotaminen on tietysti alkuperäissyylinen) sahanpuru, joka on pakkautunut paksuksi ja tiukaksi väliholvin ja hirsiseinän kulmaan oheisen leikkauspiirroksen osoittamalla tavalla.

Lindholm ehdotti purun poistamista kokonaan välipohjan päältä ja korvaamista mineraalivillalla. Selluvilla on kuitenkin ehdottomasti parempaa eikä sitäkään tarvitse panna kuin niihin paikkoihin purun tilalle, missä tiukaksi pakkautumista ja kosteutumista esiintyy. Nurkat tullaan rakentamaan ylhäältäpäin ja siinä yhteydessä otetaan pois saarnastuolin yläpuolella olevat väliaikaiset terästuet. - Purua on holvin päällä noin 30 cm. - Vesikatossa on käytetty jossakin vaiheessa siinä olleen pärevuorauksen aluslautana uralautaa, joka siis on ollut alkuperäisenä katteena. Peltikatto puolestaan on tehty uusien sahalautojen päälle. Tornin puolella runkokuoneen päädyn W-pinnassa ylhäällä on hirteen veistetty "D. 22 juni 1822", jossa D on peilikuvana.

Hirsipinnalla olevat sisäseinät on vedetty jollakin Valtticolor -tyyppisellä kirkkaan, makean ruskealla lahonsuojalla, ei lainkaan hyvä. - Alkuperäistä hirsipintaa on veistetty pois ehkä lian takia, kuten erityisen hyvin näkyy kuorin pohjoisseinällä. - Sisäkatto ristikköksessä olevine kasetteineen on maalattu samalla vihreällä kuin penkit, se hilseilee, alla näkyy vaalea liimamaali (luujauhoa?). Pentti Pietarilan pitäisi käydä katsastamassa. Lattian alla on Lindholm mukaan mineraalivilla ja bituliitti. Hyvin ovat pysyneet kuivina. Kirkkosalissa oli suhteellinen kosteusprosentti 60 ja lämpötila

+ 14°. Kosteutta pidetään yllä S-sakaran SO-nurkassa olevalla vesialtaalla, jota lämmitetään vastuksin. Päivittäin joutuu kuulemma vettä lisäämään. Lämpötila kirkossa nostetaan ainoastaan jumalanpalveluksia varten viikonloppuina, muina aikoina sallitaan talvella alimman lämpötilan olla noin + 7°.

Suunnitteluaiakataulun suhteen kävi ilmi, että vuoraus olisi tarkoitus tehdä tulevana kesänä, kesäkuun puolesta välistä alkaen, samoin katon maalaus (tehty viimeksi 4 vuotta sitten). Tietysti myös nurkkien nosto ja uusintaeristys kuulunevat aikatauluun. Muut työt myöhemmin.

Kellotornissa olevan kellon kyljessä on seuraava teksti:

DENNA KLOCKA TILL HÖR HUOPIJERVI
KYÖRKA GJUTEN I HELSINGFORS
C.A. OSBERG. ÅR 1849

**Kirkko-
nummen
pappila**

Haapajärven kirkolta ajoimme Kirkkonummen keskustan lähelle pappilaa katsastamaan. Tiilikatto vuotaa, notkoja on syntynyt, korjailtu vääränmuotoisilla tiilillä, mikä on aiheuttanut lisää vuotoja ja tiilien irvistelyä. Alusrakenteet on Lindholmin mukaan tarkoitus korjata tarvittavin osin ja tiilet kokonaan vaihtaa uusiin, yhdenmukaisiin tiiliin. Tästä ei tietenkään ole huomauttamista. Seinät on osittain alaosiltaan maalattu muovimaalilla, joka hilseilee eikä ole hyväksi puulle. Lindholmin mukaan maalaus aiotaan tehdä uudelleen Uula-tuotteella.

Helsingissä 13.5.1987

Markus Hiekkänen

Heikki Hänninen